

Noorsugu ja joomakombed.

Ma olen kindel, et ükski teine põhjus nii palju häda, haigust ja viletsust ei ole tekitand, kui joovastavate jookide tarvitamine.

Charles Darwin.

Alkohoolsete jookide kahjulikust mõjust tervisele, kõlbluselle ja majandusele on arvatavasti igaüks teist ühte-teist kuulnud. Ja kes kordki tõsiselt mõtelnud enese ja üldse inimese eluülesandeist, kes elus üldse millegi tõsisemaga tahab saada toime, ei jäta sellest järeldusi tegemata. Sest on küllalt palju ja küllalt mõjuvaid näiteid ümbritsevas elus sellest, kuhu viib vastupidine tee.

Kuid ühe küsimuse ees seisatab nii mõnigi noorur veel nõutult: milline võtta seisukoht joomakommete suhtes. Oletame, et oled kutsut mõnele perekunnapeole — sünnipäeva, leeripäeva, pulma või muu sarnase puhul. Nagu meie perekunnapidudel harilikult ikka, ei piirduta sääl ainult ühekordse tervisjoogiga, vaid tehakse seda iga natukese aja tagant, nii et lauast enamasti ikka „kirju pääga“ üles tõustakse. Lauas istudes tundub, nagu seisaksid Sinagi paratamattuse ees juua, olgugi et ei tunne selleks mingit soovi ega tarvidust. Nõrgemad annavad siin kergesti järele ja joovad „moe pärast“ kaasa, kartes pahandada lauanaabreid ja pererahvast. Ainult vähesed, veendund karsklased, jäävad oma põhimõtte juurde ja jätavad klaasi lauale, nagu ta on. Oletame, et Sa kuulud viimaste hulka. Siis tuleb Sul harilikult põhjendada oma seisukoht lauanaabrite päälekäimiste vastu. Kuidas teha seda? Kui Sa hakkad seletama

joovastavate jookide kahju, siis ollakse Sinuga harilikult küll päri suurte joogimäärade kohta, sest teaduse vastu ei saa keegi ometi midagi väita. Et Sa aga ka iga peekritäie, tihti kaunis nõrgaprotsendilise veini, kahju terviselle küllalt uskumapanevalt võiksid tõestada, pole loota. „Ja mõtle isegi, kas pole üsna veider nii koledasti karta südame rasvaminekut, maksa kuivamist ja närvide põletikku, et väikese viinatilga pärast hakkad kisa tõstma!“ („Noorusjõud I“, lhk. 74).

Kuid seda pole tarviski. Täiskarskusel s. o. keeldumisel ka kõige vähemast teadlikult tarvitatavast alkoholimäärast, on märksa kaaluvamaid põhjendusi, kui tervisline kahju, põhjendusi, mille puhul ei saa tulla küsimusse tahtmine või mittetahtmine, vaid millest kostab vastu kategooriline „peab“. Üks sarnaseid põhjendusi on see asjaolu, et tervisjook harilikult on „sissejuhatuseks“ suuremale joomiselle. On harilik nähtus, et tervisjoogidki võivad minna kaunis kaugele ja ühele „elagu'le“ järgneb pea teine. Kui oled kaasa teind juba ühe, pole Sul enam mingit võimalust pääseda teisest. Nii võib juhtuda kergesti, et lauast tõustes tunned juba end seisvat kaunis „kõikuval alusel“. Et vastupanekujõud sarnases seisukorras on nõrk, annad peaaegu teadvusetult teiste päälekäimistele järele ja nii jätkub „prositamine“ kogu pidu kestes järjest suurenevate kvantumitega. Kodumini pead tarvitama juba võõrast abi! Kellega kord juba sarnane äpardus juhtund, sellel pole kerge enam teinekord keelduda. Seda võidakse võtta kergesti haavamiseks, seletades, et „vaat, sää! ja sää! peol võisid juua, aga minu terviseks ei taha“. Nii oledki sunnit järele andma ja tee joomariseisusse on avat. Võib olla, pead Sa aga ennast niivõrd tugevatahtliseks (kes ei usuks endast seda!), et võid piirduda ainult 1—2 tervisjoogiga, siis peaksid mõtlema vähemalt teiste pääle. Ärgu unustagu keegi, et igaüks kogu oma olemusega, kui vähe tähtis see ka poleks, mõjutab enda ligemat ümbrust. Millega suudad Sina siis vastutada, et Su, võib

olla ainus, tervisjook ei leia nõrgatahtelisi järeltegijaid, kellele see oleks esimeseks verstapostiks teel maantee-kraavi või vangimajja? Ja kui see juhtub, millega võid Sina selle siis teha hääks? Mine küsi joobnult kõrtsi-teel, küsi joobnud olekus vennatapjaks saanult trellide taga või näruselt hulguselt laadaplatsil, kes varem oli suure talu peremees, kes neist oma elu algul tahtis saada sarnaseks! Siis vahest ehk kuuled, mis Sulle räägitakse parajuslusest ja tervisjoogist! Ning keda seevastu ei liigutaks sõbra avameelne tunnustus: „Tänu Sinu kindlale eeskujule olen karske. Kes teab, mis oleks juhtund muidu!“

Kuid on veel teisigi põhjendusi, näit. tahtekasvatuse seisukohalt. Tahtekasvatuse põhi-seadus on, et kes tahab midagi rasket ette võtta ehk millegist harjumuspärasest loobuda, see tehku seda otsustavalt ja järjekindlasti. Juba sellegi pärast ei saa olla mingit kompromissi karskusküsimuses. Otsustav keeldumine igast vähemastki tervisjoogist karastab Su tahet ja annab jõudu võitluseks teistegi kiusatuste vastu.

Nii siis nagu joovastavate jookide tarvitamises üldse, nii ka joomakommete küsimuses ei saa mõistus-liselt põhjendada teist seisukohta, päale kindla ja täieliku keeldumise juba noorusest päale.

— Teoreetiliselt on see ju nii küll, aga tegelikult raske läbi viia, — öeldakse vahest. On see siis tõesti nii raske? Üksi ehk küll, aga ühiselt? Mis oleks, kui kogu Eesti noorsugu otsustaks järsult ja kindlasti:

Tänaest päevast päale

1) ei korralda meie ise ei üheskoos ega igaüks eraldi, ühtegi pidu ega koos-viibimist alkohoolsete jookidega;

2) püüame takistada kõigikultuursete abinõudega (protestid, boikott jne.) ka teisi, eestkätt noori ja noorsoo organi-satsioone ja mitmesuguseid teisi kul-tuurseid ühinguid, seda tegemast;

3) püüame mõjuda kaasa kõigil perekunnapidudel ja teistel koosviibimistel, kus sellest hoolimata alkohoolseid jooke tarvitetakse, et kõrvuti alkohoolsete jookidega oleks tervisjoogiks käepärast ka mõni alkoholivaba jook [puhas vesi, kuremariin (mors), limonaad jne.]¹⁾. Ise võtame meie tervisjoogist osa ainult alkoholivaba joogiga ja kui sarnast käepärast pole, siis keeldume tervisjoogist üldse.

Olen kindel, et sarnane otsus meie noorsoolt oleks pöördeks mitte ainult rahva karskusliikumises vaid ka kultuurelus üldse, kuna see tähendaks rängaltrabavat hoopi meie alkoholikultuselle.

Noorsugu, kes seda ei suuda, on oma tuleviku pannud juba ette kaalule.

A. E.

1) Siinjuures ei tohi end lasta eksitada mitmesuguste veinidega, mis mõnikord küll kodus valmistet, kuid harilikult siiski üle karskusnõudes lubat määra ($2\frac{1}{2}\frac{0}{10}$) alkoholi sisaldavad, vaid tuleb järjekindlalt nõuda sarnast jooki, mis enam mingisugust kahtlust ei luba.

Ükski arenemistahteline ja vaimliste huvidega noorur ei jäta lugemata:

„Noorusjõud“ I. Eesti Noorsoo Karskusliidu koguteos. Toimetand A. Elango. Sisaldab hulga artikleid tunt autoreilt enesekasvatuse ja ilmavaate, noorsooliikumise, karskuse jne. alalt. 175 lhk. Hind 150 mk., köidet 175. „Sõnavara“ kirjastus, Tartus, Lai tän. 27a.

„Kevadik“. Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri. Ilmub 6 k. aastas à 16 lhk. Hind 75 mk. a., üksiknumber 15 mk. Toim. aadr.: Tartu, Postk. 86. Tellida võib igas postkontoris. Tungivalt soovitetav igale keskkooliõppurile.

„Uudismaa“. Noorsoo ajak. meie tõuseva kultuurtahtelise noorpõlve häälekandja. Paneb erilist rõhku kultuurse ilmavaate arendamisele noorsoos. Ilmub 8 k. a. à 16 lhk. Hind 200 mk. a., üksikn. 25 mk. Toim. aadr.: Tartu, Postk. 79. Tellitav igas postkontoris.

Kõiki neid võib tellida ka Noorsoo Karskusliidu kaudu.

K. Mattiesen, Tartus.